

lan cselekménye mentesít, mely el nem hárítható és így megint nem kerülhet sor az üzem konkrét körülményeinek vizsgálatára.

Végül mentesíti az üzemet a sérült hibája. A gyakorlat ezt úgy értelmezi, hogy csak sérültek olyan kizárólagos hibája mentesít, mely el nem hárítható. Ez az értelmezés szerintem a törvény céljának megfelel, mert amennyiben vizsgálható lenne, hogy a sérült is vétkes és az üzembetartó is vétkes, úgy megint előkerülne a vétkesség vizsgálata az üzem részéről, amit a törvény ki akart zárni. Viszont ha csak a sérült kizárólagos és el nem hárítható hibája mentesít, úgy csak a sérült magatartása vizsgálendő, e tekintetben a bizonyítási teher az üzemet terheli és ha a bizonyítás eredménnyel jár, úgy az üzem vétkességének, sőt az okozás kérdése már negative el van döntve. Külömben helyesen jegyzi meg dr. Marton Géza (Polg. Jog, 1931. évf. 253. old.), hogy tárgyi felelősség esetén a sérült hibájáról vétkességi értelemben beszélni felemás jogi szerkezet. A törvény tulajdonképen nem sérült hibájáról, vétkességéről akar beszélni, hanem helyesen a tárgyi felelősség *okozási elvével* szemben a kivétel is az *okozási elv* alkalmazása. Helyes értelmezéssel annak bizonyításáról van szó, hogy a sérült *okozta* a balesetet, akár felróható ez neki, akár nem. Szerintem tehát a sérült beszámíthatóságának, vétőképességének hiánya nem jön tekintetbe. Semmi akadálya nincs annak, mint azt már több írásomban megjegyeztem, hogy helytelen dogmatikus megfontolások alapján a tárgyi felelősség alkalmazásánál a kármegosztás elvét kizárjuk, ha az üzem és a sérült is közrehatott a baleset előidézésében, ha tehát a balesetet közösen okozták, úgy a kár közöttük megosztassék. Bár itt vétkességről nincs szó és a kármegosztás a *kölcsönös vétkesség* következménye, a tárgyi felelősség speciális körülményeinél fogva a kármegosztást a *közös károkozás* következményeként alkalmazhatjuk. A véletlen azonban épen a tárgyi felelősség alapelvénél fogva a veszélyes üzem terhére megy és így az üzem terhére megy a sérültnek véletlen, a városi közlekedés veszélyességével járó megzavarodása is.

Ifj. dr. Szigeti László.

A versenyjogi populáris akció kérdéséhez. Az 1933. évi XVII. (versenyjogi novella) 19. szakasza feljogosítja a bíróságot, hogy a tv. verseny abbanahagyása iránti keresetet elutasíthatja, ha az alperes ellen hasonló kérelemmel más részéről már per indult meg és a felperes nem valószínűsíti, hogy a korábbi per ellenére is jogos érdeke az új per felvétele. A törvénynek ez a rendelkezése a maga kétségtelen újszerűségével és szokatlanságával különböző megbeszélésekre adott alkalmat. Legújában dr. Tury Sándor Kornél szegedi egyetemi tanár a „Magyar Jogászegyleti értekezések és egyéb tanulmányok” ez évi augusztusi számában igen alapos tanulmányban foglalkozik a törvény ismertetett szabályával. A tanulmány a már önmagában is aktuális kérdés elevenségét még fokozottabbá teszi.

A magunk részéről teljes határozottsággal osztjuk Tury

tanár urnak azt az álláspontját, hogy a törvénynek a vitatott rendelkezése helyes és célszerű. A tanulmány dogmatikai felépítésében is helyeseljük dr. Tury tanár úr okfejtését és csak egyetlen, inkább taktikai, mint meritorius ellenvetést tennénk dr. Turynak azon törekvéseire, amely a törvény ellen felhangzott kritikákkal szemben a rendelkezés helyességét azzal kívánja alátámasztani, hogy a rendelkezés érdemben újat nem is tartalmaz, hanem az csupán logikus kifejezése a már eddig is fennállott jogi tételeknek. Miben látja Tury a folytonossági kapcsolatot, mi az, ami az ő gondolata szerint a második per meggátlását célzó törvényes rendelkezést a már fennálló jogtételek egyszerű folyományának tekinti? Tury érvelése kettős irányú, a közvetlenebbik érve az abbanhagyási igény közérdekű jellege. A panaszolt cselekmény nem egyetlen versenytársat, hanem valamennyi versenytársat, vagy legalább is a versenytársak nagy részét érinti. Ebből következik, hogy Tury az abbanhagyási keresetet közjogi, közérdekű jellegűnek tekinti és e közjogi jellegre építi fel azt a tételt, hogy az ítélet jogereje nem csupán a perbeli felekre szorítkozik, hanem a perenkívülről személyekre is kihat. A másik érv a perjogi irodalomban újabban sokat tárgyalt kedvenc téma: az ítélet távolba hatása, Fernwirkung-ja. Az ítéleti jogerő személyi terjedelme és az ítéletnek távolba hatása, ha egymással nem is ellentétesek, de egy vonalba sem esnek. Mindkét érveléssel szemben nehézséget támaszt maga a törvényes rendelkezés, amely a bíróságnak feljogosítást ad a kereset elutasítására. Ez a feljogosítás mutatja, hogy a jogerő személyi erejének kiterjesztésével operálni nem lehet. Ha ugyanis állana dr. Turynak az a tétele, hogy az abbanhagyási perben keletkezett (marasztaló) ítélet jogereje a perenkívülről versenytársakra is kihat, akkor ennek következése kényszerűvé tenné a bíró számára a második kereset elutasítását a res iudicata okából, amivel szemben a törvény a bíró számára a kereset elutasítását mellőzhetővé teszi, illetve a bírói discretióra bizza, hogy helyénvalónak látja a második pert, vagy sem. A jogerő személyi hatályterületének e kérdésbe való bevetése még egy más vonatkozásban sem fedi a törvényt, mert a bíróságnak az új kereset elutasítására való feljogosítása a törvény értelmében már akkor is megáll, ha az előző perben jogerős ítélet még nincs. A törvény kritikájaként talán utalni lehet arra, hogy tényleg helyesebb lett volna a második kereset elutasítását ahhoz kötni, hogy az előző perben már ítélet hozatott legyen, amely esetre dr. Tury teoretikus állásfoglalásával is jobban egyezett volna meg a törvényes elrendezés. A törvény mai helyzete mellett azonban az eltérés a törvényes rendelkezés és Tury elmélete között kétségtelenül konstatálandó. A törvényes rendelkezés kritikája még kiegészítendő azzal, hogy ha második, vagy további per az első per ítélet előtti stádiumában kerül tárgya-

lásra, a több per kényelmetlensége a perek egyesítésével volna kiküszöbölhető, mintahogyan annakidején a versenytörvény megalkotásakor a 38. §-ban felállított kizárólagos illetékesség javaslati indokolása ép az volt, hogy így a netán induló több per ugyanazon bíróság előtt indíttatván, egyesíthető legyen.

Ami az ítélet távolbahatásának érvét illeti, annak nézetünk szerint a jogerő személyi terjedelmére való utalással szemben, amely álláspont érintett fogyatékoságát nem érintve, önmagában alkalmas arra, hogy forrásául szolgáljon a törvényi rendelkezésnek, az a gyengéje, hogy nem lehet forrása, hanem csak utólagos kommentálása a törvényes rendelkezésnek. A jogerő személyi kiterjedésének álláspontja követelődzően lép fel, hogy a törvény rendelkezése, tartalma főbb vonásában olyan legyen, aminő; ily követelődző erő az ítélet távolbaható erejét alapulvevő álláspontban nincs, ez az álláspont csak a már létező törvényes rendelkezés nyomán konstatálja, hogy a rendelkezés az ítéletnek bizonyos értelemben egy újabb távolbaható esetét teremtette meg.

Bár a fentiekben Tury jogerő tanával szemben dogmatikai ellenvetéseket tettünk, nézetünk szerint a kérdés nyitját Tury helyesen kereste az abbanhagyási per közjogi, közérdekű jellege körül. Ez a közjogi helyzet abban merül ki, hogy ugyanazon egy ténykedésnek joghatásai sokak felé ágazódnak és sokak jogviszonyába nyul belé alakítóan. Ez a helyzet tehát szemben azzal a normális képpel, amely egy-egy jogviszony keretén belül két személy kapcsolatát mutatja, egy sok személyes jogi helyzet. Ismételten, néhány év előtt a Civiljogászok Vitatársaságában tartott előadás során nagyobb terjedelemben is igyekeztem reá mutatni a sok személyes helyzet életbeli adottságára, a sok személyes helyzeteknek gyors tempójú szaporodására és amennyire a tételes jogi anyag, vagy bírói gyakorlat ezt lehetővé tette, igyekeztem kimutatni nemcsak azt, hogy a sok személyes helyzeteknek akár általánosságban, akár pedig specialiter egyes különváltan tipizálható sok személyes helyzetnek mik a jogi szükségletei, illetve, hogy az eddigi jog keretén belül is a sok személyes helyzet jogi szükséglete hol és mint kapott jogi honorálást. A versenyjogi novellának a fentiekben megbeszélt rendelkezése a helyes elméleti beállítást nézetünk szerint azzal kapja meg, ha felismeri, hogy az itt adódó életkép sok személyes helyzet és meglátjuk a versenyjogi novella szabályában, hogy a törvény rendelkezése akaratlan elismerése a sok személyes helyzet jogi szükségletének. Az érdekezonség által megteremtett közösség számos variánsban jelentkezik a versenyjog területén kívül is és az egységes erga omnes érvényesülő elintézés szüksége a sok személyes helyzetek más variánsainál is fellép, még pedig nem csupán a perbeli ítélet tekintetében, hanem ezt messze meghaladóan is. Tényeknek (amely tények lehetnek bírói határozatok is) a sok személyes közösségi

helyzet részeseire az erga omnes elve alapján történő kihatásait a jog különböző területein kell biztosítani. A gazdasági, társadalmi gyökerében egyező szükséglet azonban különböző megoldási eszközöket termel ki, amelyek jogtechnikai természetükre el-eltérőek. Amit pl. a versenynovella 19. szakasza a maga útján akar elérni az erga omnes álláspont irányában, azt a kényszer-egyezségi jog területén az adós hitelezőiből tömörülő sok személyes helyzetre a kényszer-egyezségi rendelet bizonyos relatiókban a telekkönyvi gondviselő intézményének létesítésével érte el.

E sorok a versenyjogi novella gyakorlati érdekű tételének azt a kitűnő megbeszélését, ami dr. Tury tollából kikerült, alkalmul akarták felhasználni a praktikus célon felül a fentiekben csupán igazán nagy vonásokban érintett elméleti erjedés sejtetésére. B. S.

Az utóajánlati árverés. I. A Végrehajtási Törvény 187. §-a, illetőleg az annak helyébe lépő Novella 27. §-a szabályozza az árverési utóajánlatot.

A telekkönyvi hatóság csak egy határnapot tűz ki az ingatlan elárverezésére és így ezen a határnapon akár az árverelők összebeszélése, akár egyéb okoknál fogva régi végrehajtási szabályaink szerint az ingatlanok valóságos értékükön alul kelhetnek el. Az ingatlanok értéken alul való elidegenítésének megakadályozására hozta be a végrehajtási törvény külföldi törvényhozások által már korábban elfogadott intézményt, az utóajánlati árverést. A végrehajtási törvény életbeléptetése óta a gazdasági körülmények nagy mértékben megváltoztak és mindazok az érvek, amelyek a végrehajtási törvény életbeléptetése alkalmával az utóajánlatot szükségessé tették, még nagyobb mértékben forognak fenn a mai gazdasági válság idején, aminek bizonyítéka az, hogy a hitelvédelmi rendeletek egész sora jelent meg, amely az ingatlanoknak értéken alul való elidegenítését megakadályozni igyekszik. Az utóajánlati árverésnek tehát a mostani gazdasági válság alatt még fontosabb szerepe volna az ingatlanok értéken alul való eladásának megakadályozása tekintetében, mint normális gazdasági helyzetben, miért is a következőkben megvizsgálni igyekszem, hogy az utóajánlati árverés ezt a szerepet hogyan tölti be.

Az új hitelvédelmi rendeletek — a 6300/1932. M. E. sz. rendelet 31. §-át kivéve — megfeleltek az utóajánlati árverésnek megfelelő jogi szabályozásáról. A hivatkozott rendelet szerint ugyanis az utóajánlatot vissza lehet vonni, ha az utóajánlattételt követő 6 hónap alatt az árverést nem tartották meg és az árverés megtartását a visszavonó nyilatkozat megtételekor olyan jogszabály akadályozza, amely az utóajánlat megtételekor még nem volt hatályban.

A rendeletnek ez a szabályozása tehát csakis egy különleges esetre vonatkozik, nevezetesen az átmeneti időre, mikor az utóajánlattevő még nem lehetett tisztában azokkal az új jog-